

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan svečer, izimaj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejetan za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

Naša narodna ravnopravnost.

Marljivi štajersko-slovenski poslanec g. Jerman nam piše:

„Umestno in potrebno bi bilo, da bi vsi slovenski listi vsako leto o novem letu priobčili vse zakone in naredbe, tikajoče se rabe slovenskega jezika v šolah in uradih. Na čelu bi naj stal člen XIX. državnih osnovnih zakonov, kateremu bi se pridejale vse dotične posamične uredbe. Razglašale so se sicer že mnogokrat, toda treba jih je ponavljati in zopet ponavljati, da vsakdo v narodu vé, kaj da sme zahtevati od javnih oblastev, in čemur se oblastva ne smejo ustavljati. Tako se bode širila zavednost v vse kroge in čedalje odločneje se bode zahtevalo, da se naj dejansko izvršujejo pisani zakoni. Uradi pa se ne bodo mogli dalje ubraniti močnemu splošnemu pritisku.“

Razglašanje dotičnih zakonov in naredeb bode vzbujalo ljudstvo, da se poslužuje svojih pravic, državne uradnike pa opominjalo na njihove dolžnosti. V ožgled jasnemu zakonu se uradniki ne bodo upali še dalje nasprotovati slovenskemu uradovanju. Kakor prosimo Boga vsaki dan za vsakdanji kruh, tako moramo ponavljati dan za dnevom brez pohanja naše glavne terjatve, dokler ne dosežemo, kar nam gre po božji in človeški zapovedi. In z vztrajnostjo gotovo pridemo konečno do zaželjenega cilja.“

Mi pritrujemo temu nasvetu tembolj, ker v 7. letu Taaffejeve dobe še nemamo izvršilnega zakona k členu XIX. in ker se tudi dandanes narodna ravnopravnost pri Slovencih naslanja na uredbe iz prve ustavne dobe z znanim „nach Möglichkeit“ in „nach Thunlichkeit“. Kajti g. justični minister Pražak ni dal nobene nove določnejše in jasnejše naredbe, ampak samo ponavljal stare iz leta 1867 in 1868. Ravno tako za politiške urade ne poznamo novejšega ukaza, nego onega od 6. avgusta 1867.

Zastran jezika pri sodnijah je že v §. 13 občnega sodnega reda vsaki v deželi navadni jezik (landesüblich) priznan kot sodnijski jezik, dvorni dekret z dne 22. decembra 1835. števil. 109 pa je odredil, da morajo sodnije vsprejemati vse spise, kateri so spisani v jednom deželni jezikov (Landessprache). Na te določbe sklicavali so se slovenski poslanci, ko so leta 1881 in 1882 po poslancih Schneidu v 120. seji 11. marca 1881 in dr. Tonklijji v 192. seji 13. februarja 1882 in-

terpelovali ministra Pražaka zaradi postopanja nekaterih sodnij in višjih sodišč proti slovenskim ulogam.

Najstarejši ukaz justičnega ministra o rabi slovenskega jezika je od 15. marca 1862 št. 865, proglašen od tačasnega predsednika Graške nadsodnije grofa Mitrovskega z okrožnico z dne 21. marca 1862 št. 697. V tem ukazu velevala minister, da se morajo zasljučni akti s slovanskimi strankami spisavati v slovanskem jeziku, ravno tako prisežni zapisniki. Pri kazenskih in končnih obravnavah s slovanskimi zatoženci morajo sodniki, državni pravdniki in zagovorniki biti zmožni slovanskega jezika. Uloge v slovanskem jeziku se morajo v pokrajinah s slovanskim prebivalstvom vsprejemati in kolikor mogoče (so weit es thunlich ist), v istem jeziku reševati. Tiskovine s slovanskim tekstom si morajo sodnije preskrbeti.

Justični minister v tem ukazu govori sploh le o slovanskem jeziku in tudi predsednik še le v poslednjem odstavku omenja slovenščine. Ukazuje namreč vsem podrejenim sodnijam, da v prihodnje v vseh slučajih, v katerih bodo predlagale nadsodnije slovenska pisma, ta zaznamvajo na rubrumu svojega poročila in dalje, da naj v osmih dneh naznanjajo po imenu tiste uradnike, kateri so zmožni slovenščine v govoru in pisavi.

Zanimivo bi bilo poizvedeti, kakšni odgovori so od sodnij prišli do nadsodnije. Najbrž so, kakor v poznejših letih na jednake ukaze trdile, da je sodnijsko osobje zmožno slovenščine.

Iz leta 1866 imamo zopet dva ministerijalna ukaza, prvi od 27. januarja št. 137, drugi od 20. oktobra št. 1861. Oba ukaza se sklicujeta in naslanjata na ukaz od 15. marca 1862 in govorita sploh o slovanskem jeziku. V prvem se pozivlje predsedstvo Graške nadsodnije, naj naroča sodnijam preskrbeti si slovanskih tiskovin ter jim ob jednom ukazati, da se obilnejše poslužujejo teh tiskovin. (Okrožnica predsedstva je z dne 29. januarja 1866 št. 240.)

V drugi se ukazuje znova, da morajo sodnije v slovanskih delih Graške in Tržaške nadsodnije vsprejemati slovanski pisane uloge brez razločka, ali zadeva kazensko ali pa pravno stvar. Ukaz naznanil je sodnijam Graške nadsodnije predsednik Latterman dne 26. oktobra 1866 št. 2296.

Ker sodnije vsem tem ukazom neso zadostile, ker so se menda sklicavale na premalo znanje jezikovo, ukazalo je justično ministerstvo 19. junija 1867. št. 900, da morajo vse sodnije vestno naznanjati, kateri izmed konceptnih in kancelijskih uradnikov so zmožni slovenščine. Predsednik razposlal je z okrožnico z dne 21. junija 1867 števil. 2069 okrožnico z obrazcem, v katerem je rubrika: Znanje slovenskega jezika s podrubrikami: v govoru, zadostno, popolno; v pisavi, zadostno, popolno. (Konec prih.)

Zakonodavstvo sedanjega državnega zbora.

C. Postave.

I. (Državni zakonik št. 155.) Postava od 5. novembra 1885, o nadaljnjem pobiranju davkov in davščin, po tem o opravljanju državnega potroška v času od 1. dne januarja do konca meseca marcija 1886.

II. (Drž. zak. števil. 158.) Postava od 8. novembra 1885, s katero se za časno ustavljenje porot za okoliše sodnijih dvorov na Dunaji, v Korneuburgu in Dunajskem Novem Mestu podaljšuje.

III. (Drž. zak. št. 159.) Postava od 8. novembra 1885, o podaljšanju veljavnosti postave od 3. marcija 1868 glede kolkovne in pristojbinske prostosti pri zlaganji zemljišč.

IV. (Drž. zak. št. 160.) Postava od 8. novembra 1885, o podaljšanju veljavnosti postave od 25. maja 1883. (Drž. zak. št. 81), glede pristojbinske polakšice o povodu izmenjavanja železno-cestnih predstvenih obligacij.

V. (Drž. zak. št. 163.) Postava od 1. novembra 1885, s katero se za leto 1886 dovoljuje nabor novinskih kontingentov, potrebnih v vzdržbo stoječega vojsstva (vojnega pomorstva in domačne rezerve.)

VI. (Drž. zak. št. 164.) Postava od 19. novembra 1885, o investicijah za omrežje avstrijske severno-zahodne železnice, uživajoče državno poroštvo.

Deželni zbor kranjski.

(IX. seja dne 22. decembra 1885.)

(Dalje.)

Poslanec Svetec ugovarja, da bi bil sploh zoper prošnjo mestnega zastopa Višnjegorskega, a le tega neče, da bi se sklepalo to brez prave podlage, ne da bi se znalo, kaj mislijo druge občine. Ako žele združenje s sodnijo v Višnjigori, ne bode se protivil njih želji, ako ga pa nečejo, vendar tega deželni zbor c. kr. vladi proti njih želji priporočati ne more in ne sme.

Poslanec dr. vitez Bleiweis-Trsteniški, kot zastopnik Ljubljanske okolice, izraža svoje pomislke, da bi se hotele občine Grosuplje, Račna in Slivnica res ločiti od Ljubljanske sodnije, zato-rej podpira predlog poslanca Svetca.

Poročevalec poslanec Hren pravi, da se ni nadejal, da se bode predlogu pravnega odseka oporekalo. L. 1880 odobril je prošnjo ves deželni zbor, ko sta poslanca dr. Zarnik in baron Taufferer isto podpirala. Saj se ne sklepa danes določno o tej zadevi, a priporoča se le preselitev. Odnosaje bode že pravosodno ministerstvo preiskalo. Konečno priporoča poslanec Hren predloge upravnega odseka še jedenkrat prav toplo. Pri glasovanju se predlog poslanca Svetca ne vsprejme, obvelja pa pravnega odseka predlog.

Poslanec Svetec poroča o prošnji iz Ormovaljskega okraja glede pobiranja priklad za stvarne šolske potrebščine po c. kr. davkarskih uradih. Deželni šolski svet in finančno ravnateljstvo sta se izrekla zoper tako pobiranje. Poročevalec predlaga, naj se peticija izroči vladi, da naj po administrativnem potu željam prosilcev po mogočnosti ustreže, kar zbor odobri.

Poslanec Dežman poroča o prošnji podobčine Orle, da bi se izločila iz občine Dobrunje, ter nasvetuje, naj se prošnja izroči deželnemu odboru, da se na njo ozira, kadar bodo sploh nenaravno skupaj zvezane občine ločevali ali pa, kadar se nasvetuje nov občinski red.

Poslanec Robič podpira to prošnjo, ker je popolnem opravičena. Velika je res težava pri večjih občinah. Koliko je potov, kateri bi se brez troškov doma opravili. Če je občina velika, treba plačati tajnika in služabnika, pri mali tega ni treba. V 46 letih, pravi govornik, kar je on služboval, osvedočil se je, da so male občine prav dobro opravljale svoj posel. Ko se predloži nov občinski red, naj se napravijo za gospodarske zadeve male, za policijske opravila seveda velike občine. Pri glasovanju vsprejme se odsekov predlog.

Deželni glavar grof Thurn potem naznani, da je deželni predsednik baron Winkler izročil deželnemu odboru načrt nove občinske postave, ki obsega 120 paragrafov, in občinskega volilnega reda, ki šteje 45 paragrafov. Gradivo je jako bogato, določajo se glavne in podobčne in na tanko se določuje obeh delokrog.

Deželni odbor zaradi obširnosti postave ni mogel vzeti iste že sedaj v pretres, a v prihodnjem zasedanju bode predložil že našim razmeram primeren postavni načrt občinske postave in občinskega volilnega reda.

Poslanec vitez Gutmansthal poroča o poročilu deželnega odbora glede dolenske železnice. Poročilo gospodarskega odseka se glasi:

Deželni odbor obrnil se je zaradi dolenske železnice v novi in izvrševalni odbor ter mu priporočal, naj bi, kolikor le mogoče, pospeševal navšetovano dolensko železnico. Isto tako prosilo se je v novič gospode državne poslance, naj bi delali na to, da se bo zgradila ta železnica, za katero se zastopi kranjske dežele že 20 let potegujejo. Izvrševalni odbor, kakor tudi gg. državni poslanci potrudili so se, da bi se tudi na merodajnem mestu spoznalo, kako potrebno je, da se zgradi dolenska železnica in da bi Dolenska le tačas napredovala, ako bi jo ta že dolgo zaželjena železnica z drugimi železnicami vezala.

Vspreh tega prizadevanja bil je ta, da se je ustanovil konsorcij, katerega člani so gg.: Josip Kušar, predsednik kupčijske in obrtnijske zbornice v Ljubljani; Karol Luckmann, vodja kranjske obrtnijske družbe v Ljubljani; Janez Kosler, grajšček v Ljubljani; Emerih C. Mayer, veliki trgovec in vodja kranjske hranilnice v Ljubljani; Josip Tomek, inženir v Ljubljani; Franc Kotnik, tovarnar in posestnik v Verdu in Janez Murnik, deželni odbornik v Ljubljani.

Ta konsorcij prosil je meseca januarja 1885 za dovoljenje, da bi se pričela tehnična prvotna dela za lokalno železnico iz Ljubljane na Novomesto in Krško in iz Ljubljane čez Ribnico na Kočevje. Dva odposlanca tega konsorcija, namreč gospoda Josip Kušar in Janez Murnik udeležila sta se tudi deputacije gospodov državnih poslancev, katera je pod vodstvom ekselence g. grofa Hohenwarta pri ekscelenci gosp. ministerskem predsedniku grofu Taaffeji in pri ekscelenci trgovinskem ministru baronu Pinu, razloživši razmere, prosila, da bi grajenje načrtane dolenske železnice pospešila.

Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo dovolilo je tudi imenovanemu konsorciju v zmislu postavnih določil, da se izvrše prvotna tehnična dela.

Ko je konsorcij dokazal, da se bodo prvotna tehnična dela za lokalno železnico iz Ljubljane v Novomesto in iz Ljubljane čez Ribnico na Kočevje konec meseca maja 1885 pričela in ker je prošil za donesek iz deželnega zaklada, ki se je v X. seji dne 10. oktobra 1884 v ta namen dovolil, nakažal je deželni odbor 5000 gld. v izplačanje.

Ta tehnična dela, kakor tudi pozvedbe o kupčijskih zadevah so tako daleč gotove, da bode na podlagi teh visoki vladi mogoče, prihodnje leto predložiti visokemu državnemu zboru predlogo glede te železnice. Deželni odbor bode pa naravno sam tudi predložil dotično prošnjo visoki vladi, kakor hitro mu bode konsorcij naznanil, da so dotična dela končana.

V imenu gospodarskega odseka predlaga poročevalec, da naj deželni zbor to poročilo vzame na znanje, ob enem pa gospodu kupčijskemu ministru izreče zahvalo za njegovo dosedanjo skrb in mu reč priporoča še za prihodnje. Dalje naj se deželnemu odboru naroča, vlado prositi, da naj dotične predloge izroči državnemu zboru, da naj se dolenska železnica kot celota vsprejme v jedno postavo in da naj bo ta železnica podaljšanje Rudolfove železnice. (Konec prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 2. januarja.

Belovarski mestni zastop izročil je nezaupnico županu Radonoviću, ker je v **hrvatskem** saboru glasoval za spremembo mestnih redov, če tudi je mestni zastop bil se izrekel proti spremembi. Hkratu se je Belovarski zastop pridružil predlogu Varaždinskega zastopa, da se prosi kralja, da ne potrdi zakonov, ki bi ovirali razvoj mestne avtonomije.

Vnanje države.

Srbsko-bolgarska vojna bode imela za lovanstvo razne dobre posledice. Bolgarskem na-

rodu pridobila je spoštovanje v vsej Evropi, zlasti pa v Italiji, Franciji in Angliji, v kojih državah visoko čislajo načelo, da naj si vsak narod sam odločuje svojo osodo. Da se bode sedaj priznalo zjedinenje, je več ko gotovo, vprašanje je samo, v kakaj obliki. Velevlasti bi tudi ne ugovarjale popolnemu zjedinenju, a se boje, da ne bi to dalo povoda daljšim nemirnom na Balkanu. Zlasti Grška išče povoda, da bi mogla zahtevati povečanje svojega ozemlja. Celo razmere mej Srbije in Bolgarije utegnejo se v kratkem zboljšati. Bolgarski državniki ne pripisujejo krivde za to vojno srbskemu narodu, ampak samo srbskeji vladi in kralju. Ta srbska vlada pa nikakor ne bode dolgo ostala več na krmilu. Res kralj ni vsprejel ostavke ministerstva, a to samo zategadelj ne, ker sedaj nikdo ne mara prevzeti ministerstva. Vsakdo si misli, naj bo le sedanja vlada sama odgovorna za svoje napake in se sama izvleče iz sedanje zadrege. Ko se pa sklene mir, odstopilo bode pa sedanje ministerstvo. Novi možje z novimi načeli prišli bodo na krmilo. Sicer iz Belega grada še vedno zagotavljajo, da Srbija ne bode nastopila druge vnanje politike, ampak samo v notranji politiki bode nova vlada hodila druge pote in se povsod bolj ozirala na voljo naroda samega. Toda vnanja politika je v tesnej zvezi z notranjo. Premembi notranje politike sledila bode naravno tudi prememba vnanje. Sicer je pa popolnem naravno, da sedaj v Srbiji zagotavljajo, da bodo v vnanji politiki hodili prejšnje pote. Nadejajo se, da bode Avstro-Ogerska se potegovala za Srbijo pri končnem sklepanju miru. Ko bi pa sedaj že skušali, nastopiti drugo bolj slovansko politiko, bi je avstrijski diplomati utegnili pustiti na cedilu, kajti žalibog na avstrijsko politiko uplivajo jako močno Madjari. Vojni nevspehi so preverili srbskega kralja, da je napačno ravnal, ko se je udal onim, ki so mu svetovali vojno. Sedaj baje jako želi miru. Proti Belgrajski deputaciji se je nekdaj izjavil, da je treba sklepati mir z Bolgarijo, ker bi bilo obema državama le v škodo, da bi nadaljevali vojno, na ščuvanje te ali one države, ki želi razširiti svoj upliv na Balkanu. Mej srbskim narodom vlada še sicer velika vojevitost, pa tudi ta se začinja polgati. Vladni listi so dolgo ščuvali narod proti Bolgarom, tedaj je naravno, da se je mej narodom razširilo sovraštvo do sosednjega naroda. Ko bode pa časopisje začelo mirnejše pisati, bode se pa tudi narod pomiril. Razni listi, mej njimi oficijozni „Beogradski dnevnik“, že mirnejše pišejo. Navedeni list je nedavno pisal, da bode zaključenje miru mej Srbijo in Bolgarijo začetek nove boljše dobe za južno slovanstvo. Nadalje ta list toplo priporoča sporazumjenje z Bolgari in zagovarja, da bi so ustanovila balkanska federacija v sporazumljenju s Turčijo ali pa tudi proti njenej volji. Ideja balkanske federacije ni nova. Zagovarjala se je že v Belemgradu, Sofiji in Atenah. Velik prijatelj take rešitve orijentalnega vprašanja je tudi vodja angleških liberalcev, Gladstone. Taka rešitev orijentalnega vprašanja bila bi tudi najboljša, kajti najbolj bi zagotovila svobodni razvoj balkanskih narodnostij. Toda ni misliti, da bi se osnovala taka federacija, dokler v Srbiji popolnem ne opuste misli o obnovljenju velike države carja Dušana, katera bi obsegala velik del sedanje Bolgarije in Grki ne opuste velikohelenskih teženj. Posebno se je še bati, da bi pri osvobođenju Makedonije ne navstala velika nasprotja mej Srbijo, Grško in Bolgarijo. Vsaka teh treh držav bi rada si pridobila to lepo in rodovitno pokrajino. Večina prebivalstva je bolgarska, semtertja pa stanujejo Grki in Srbi. Po pravici morala bi tedaj skoro vsa ta pokrajina pripasti Bolgarom, samo nekateri kraji ob srbskeji meji naj bi se priklopili Srbiji, nekatera južna sela pa Grškeji. Sedaj po srbsko-bolgarski vojni je tudi nekoliko več nade, da se bode makedonsko vprašanje rešilo brez boja mej Srbi, Grki in Bolgari, kajti Srbi in Grki so morali spoznati, da ni lahko delo boj z bolgarskim narodom. Prvi so morda se uverili, da neso sposobni igrati role jugoslovanskega Pijemonta, da je misel na obnovljenje države kralja Dušana pri sedanjih razmerah samo utopija. Grki pa morda ne bodo imeli več poguma upirati se krepkemu bolgarskemu narodu, zlasti, če bodo videli, da temu ne preti nevarnost od Srbije. Grški državniki znajo spoznati, da s prijateljskim sporazumljenjem morejo več doseči, kakor pa s silo. Skušali se pa bodo morda z Bolgari mirno pogoditi. Poslednji se pa v politiki še precej drže zmernosti, in je zategadelj mogoče mirno sporazumljenje. Srbsko-bolgarska vojna bila bi potem takem pogladila pot povoljnjej rešitvi vzhodnega vprašanja, balkanske federaciji. Ako se to uresniči, tedaj res sedaj nastopi nova boljše doba za balkanske Slovane in slovanska kri se ni zastoj prelivela v tej bratomorskeji vojni.

Razmere mej **Rusijo in Bolgarijo** boljšajo se počasi. Dosedaj se še ni Rusija nič izjavila, kako misli o rešenju vzhodnorumeljskega vprašanja. Le iz izjavo oficijoznih organov se da toliko posneti, da se zjedinenju Bolgarov ne bode več tako odločno ustavljalja kakor dosedaj. Nekoliko je vsekako izid srbsko-bolgarske vojne prouzročil spremembo v mišljenju ruskih vladnih krogov. Največ je rusko trdovratnost omajal popolni nevspeh prizadevanja ruske diplomacije za obnovljenje status quo ante. Na konferenci v Carigradu nekateri vlasti nikakor neso hotele privoliti, da bi se prejšnje stanje ustanovilo s silo. Sicer je Rusija potem

vso moč napela, da bi Turke pregovorila, da zasedejo Vzhodno Rumelijo, druge velevlasti so pa znale Turke odgovoriti od tega koraka. Ravno tako so bila vsa prizadevanja ruska brez vspeha, da bi narod odvrnil od kneza. Koliko se je ruski zastopnik v Plovdivu prizadeval, da bi vodje Plovdivskega ustanka odvrnil od kneza, obetal jim je celo zjedinenje, pa zaman. Nazadnje je strašil Vzhodnorumelice s turško vojsko, pa to je ravno tako malo vspeha imelo. Car je mislil, da bode ponižanje kneza omajalo zvestobo bolgarskega naroda do kneza, pa je imelo baš nasproten vspeh, bolgarski narod se je še tesneje združil okrog svojega vladarja, nazadnje ga je pa še ž njim združila kri na bojišči. Vsi ti dogodki morali so trdovratnega carja preveriti, da na ta način se le spodbija, ne pa utrjuje ruski vpliv na Balkanu. Treba je tedaj nastopiti drugačno politiko. Sedaj ruski oficijozji zatrjujejo, da Rusija nema nikakega povoda oprekati zjedinenju, ako le knez pokaže odkritosrčno prijateljstvo do Rusije in se poveljstvo bolgarske vojske zopet izroči ruskim častnikom. Knez je že pri več prilikah pokazal, da ni sovražen Rusiji, in bodoči dogodki bodo to morda še bolj potrdili. Rusija se potem ne bo več obotavljala Bolgarom podati prijateljske roke in s tem si bode znova utrdila svoj upliv na Balkanu.

Turški vojaki so jako nevoljni, da morajo čakati na grškeji in vzhodnorumeljski meji. Več sirjskih batalijonov pri Drinopolji se je spuntalo, ker so preslabo preskobljeni in morajo bivati pod milim nebom. Upora so se udeležili tudi nekateri častniki. Upor se je pomiril in vodje upora odpeljali so se v Carigrad. — Turčija namerava povišati davek od nepremakljivih posestev tujih podanikov za 6%. Dohodki iz tega povišanja porabljevali se bodo nekda za zboljšanje in razširjenje šolstva. Povečala je zastopnike velevlasti, kako da sodijo o tem. Dragomani veleposlaništev, katerim se je ta zadeva izročila v pretres, so se izjavili, da nemajo nič proti temu povišanju, ako se bode le porabljevalo za omenjeni namen.

Na **Francoskem** vzbudilo je veliko radost mej republikanci, da je zopet voljen Grevy predsednikom republike. Nič manjšo radost je pa to vzbudilo v Nemčiji, kjer vidijo v tem poročstvu za obranjenje miru Nemci se silno boje, da ne bi na Francoskem monarhisti ali pa radikali prišli na krmilo. Posebno monarhistov se jako boje, ker so Orleanski principi z Rusijo v prijateljstvu. Novi vladar bi gotovo začel vojno z Nemčijo, ker drugače bi se ne mogel vzdržati na prestolu. — Predsednik republike je že vsprejel ostavko ministerstva in poprosil Freycinet, da sestavi novo ministerstvo. Poslednji si je izprosil 24 ur pomisleka.

Angleško ministerstvo neki namerava razpustiti parlament, ako bodo Irci stali prevelike zahteve. Konservativci pa tudi mnogo liberalcev je tega mnenja, da se Ircem ne sme dovoliti preobširna avtonomija. Sedaj se pa na Angleškem nobena vlada ne more vzdržati brez pomoči Ireev.

Dopisi.

Iz Ptuja 29. decembra. [Izv. dop.] Ne vem, kako to pride, v istej meri, kakor sedaj dežela in poljedelski stan vedno bolj osiromaši, v tej meri napredujejo in razširjajo se mesta. Celi svet peča se sedaj z vprašanjem delavcev, z neugodnim stanjem tega stanu; in vender se število delavcev vedno množi, kar po narodno-gospodarskih načelih nikakor ne govori za to, da bi se delavcem slabo godilo.

Mesta, katera so pred 20 leti komaj 50.000 prebivalcev brojila, štejejo jih danes 90.000 itd. in to pomnožitev pouzročujejo najbolj delavci, fabrike.

Tudi naše mesto napreduje; pred desetimi leti imelo je 3000 prebivalcev, danes jih ima 3049, ker se je v zadnjih desetih letih 49 židov pri nas naselilo. Pred petnajstimi leti je imelo tri žganjarije danes jih ima sedem, in sicer to samo v mestu.

V drugem oziru je vse pri starem ostalo; — se vé, mala mesta se po časi razprostirajo. Prvih deset tisoč prigospodariti je težavno, je nek kapitalist rekel, pozneje ide samo po sebi. — Svet pa naj tudi izvé, komu čast gre. Za žide se imamo gospodu dr. Brezniku prejšnjemu županu zahvaliti, za žganjarije pa politični oblastniji, posebno dōbi okrajnega glavarja Prnmersteina. — Ko je gospod dr. Breznik županoval, so bile židovom mestna vrata na stežaj odprta, sedaj sedi na vsakem voglu jeden, in na cesti za pol ure iz mesta zopet jeden, da predkupuje jeden ovemu in jeden za ovega. Denar za sinagogo imajo že pripravljen, — samo na jedno še čakajo, ne na Mesijo, — na tega tudi, — ampak na to, da se jim petdeseti žid porodi. Pravijo, da bode ta srečen dan že za neke mesece napočil. Kadar bode „Sonnenschein“ beli dan zagledal, zbere se vseh drugih 49 židov pri njem, in v nje-

Dalje v prilogi.

govi navzočnosti se bode pogodba in ustanova podpisala. Potem velika svečanost. O tem še le takrat. — Žganjarije smo imeli pred 15 leti tri, katere še sedaj obstojijo. Pred petnajstimi leti se je četrtemu dovolilo žganje kuhati. Pravijo, da je ta najbogatejši mož v mestu, iz česar se vidi, da žganjarija nese. Nekdo tukajšnjih žganjetočev je rekel: dokler bode Drava mimo mesta tekla, meni ne bo zmanjkalo ne žganja ne denarja. O ti blažena voda, srečen dar Božji!

Sedaj so se dovolile v kratkem še tri žganjarije, jedna pred tremi leti, dve pa letos; — kaj ne bi, v Dravi je še dosti vode. Zraven tega pa še prodavajo vsi speceristi žganje; žganjepivci tedaj ne pridejo v zadrego. Naš okraj je vinorejski, več kakor polovico okraja živi ali bi barem rada živela od vinorejstva; mesto je tako rekoč na mokrem sezidano, ne sicer tako, kakor Benetke na vodi, ampak na vinu; pod vsakim hramom je klet, in ta je polna žlahne kaplice. Ljudstvo vender čim dalje bolj žganje pije, ker Drava, zmešana z malo spiritom ni tako draga, kakor vinska kapljica. Če kdo hoče dovoljenja za vinotoč, ga ne dobi, kar je okrajni glavar g. Premerstein tukaj, še ni nikdo do voljenja za vinotoč v prvi instancij dobil, vsaki je moral do namestnije iti; žganjarije pa so se v zadnjem času tri dovolile, pravi se zaradi tega, da bi žganjarji preveč ne obogateli. Takaj vse žganje pije: šolar pride v šolo s steklenico žganja v žepu, fant ne vodi več svoje ljubice v krčmo, ampak v žganjarijo, kjer jej z žganjem, zmešanim z medom žile oživi. Gospodje iz mesta čakajo zjutraj že pri žganjariji, da se vrata odprejo, kmetje pridejo z vozovi po žganje za delavce. Evo naš napredek!

Iz Ptujja 30. decembra. [Lv. dop.] Ptuj ima svojo požarno brambo. Ker je to društvo humaniterno, ali bi moralo biti, ga tudi Slovenci podpirajo, in so podporni udje društva. Pred nekimi dnevi praznovalo je to društvo božičnice. Bilo je mnogo obiskovano, udeležili so se tudi Slovenci, ker so bili kot udje povabljeni. A to so drago plačati morali. Pri vsaki taki veselici mora biti tudi govor, in naglašati se mora „nemškega duha“. Tudi božičnica požarno-brambovskega društva imela je svoj govor in svojega govornika. Govoril je nek fantiček, kateri na ime Ornigg čuje, in je, jako, jako mlad. Rekel je, da imajo (Nemci) v Ptujju sovražnike Slovence in da se ti morajo uničiti. Ljudstvo ga je osupneno gledalo, le gosp. dr. Keinsasser, tukajšnji c. kr. okrajni zdravnik je od veselja tako ploskal, da so mu rokavice počile. Ta gospod ščuje proti svojim kolegom medicincem, on ščuje v veliki meri proti Slovincem, on je na razdruju družbinskega tukajšnjega življenja mnogo, če ne največ kriv, zaradi njega se Slovenci vseh neslovenskih društev ogibljujejo, to vse je bilo že po časnikih razglašeno, da celo v pritožbah na namestnije naznanjeno, zanj vender ni gospoda. — Z g. Ornigg-om se nečemo mnogo pečati, on je še mlad fantek, za katerega je bila sreča, da je njegov ded si lepo premoženje prigospodaril. Svedočba duševnega siromaštva, pa je za mesto, da morajo takega neotesanca, kateri še pisati in brati ne zna, za načelnika požarne brambe izvoliti. Imeli so tudi lux-tombolo; tu so se najbolj norčevali iz slovenskega kmeta. Reveži, pozabili so, da so vsi iz kmetkega stanu, če ne njih oče, gotovo je prišel njih ded s kmetov, in sedaj se sramujejo tega stanu. Bog daj, da bi je kmalu pamet srečala!

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

V Ljubljani 31. decembra.

Predseduje župan Grasselli. Navzočih je 16 odbornikov. Overavateljema zapisnika imenuje župan mestna odbornika dr. viteza Bleiweis-Trsteniškega in Kolmana.

Finančnega odseka poročilo o mestnem proračunu za l. 1886 se odstavi z dnevnega reda. Na predlog mestnega odbornika Hribar-ja dovoli se mestnima uradnikoma gg. Jakobu Tomcu in Ferdinandu Bradaški — za njih poslovanje pri mestnem loterijskem posojilu vsakemu 150 gld. nagrade.

Mestni odbornik profesor Toma Zupan poroča v imenu šolskega odseka in nasvetuje, da se dve izpraznjeni Fran Josipovi ustanovi za učence c. kr. velike realke podeli realcema Dragotinu Moosu in Ivanu Juncu, ustanova 250 gld. za učence državnega obrtnega učilišča v Gradcu pa učence ljubljanske obrtne šole Vinkotu Čamerniku.

Mestni odbornik dr. vitez Bleiweis-Trsteniški vpraša župana, ker se je v bližini pokazala

kolera, kaj sta on in magistrat o tej zadevi storila, da občinstvo to izve.

Župan Grasselli odgovarja, da mu je došlo 25. decembra l. l. od deželne vlade poročilo ministertva notranjih zadev, da se je v Trstu pokazala kolera, da naj se skrbi zato, da se zdravniško pregledajo potniki, ki pridejo z baje okuženega kraja. Ukrenilo se je to še isti dan popoldne. Mestni fizik predložil je 14 točk obsežen nasvet, v katerem mej drugim predlaga, naj bi se desinficirali cestni kanali, stranišča javnih prostorov, posebno hotelov in družih prenočišč. Ukrenilo se je tudi, da se ima vsak, kdor dojde iz Trsta, magistratu naznaniti, da ga zdravniško pregleda. Tudi naj bi se povabila vojaška oblastva, da bi se pridružila sanitarnim mestnim naredbam pri vojašnicah in bolnišnicah. 26. decembra sklicala se je seja mestnega magistrata in razpravljalo se je v prvi vrsti o tem, kje dobiti lokal, da bi se sumni bolniki deli pod zdravniško nadzorstvo. V tej seji naznanilo se je tudi, da se mestni magistrat že pogaja zastran tacega prostora. Določilo se je: desificiranje, ko bi nastopilo južno vreme, da se ustanovi na kolodvoru južne železnice stalna zdravstvena služba, da se vsak potnik pregleda in dodala sta se mestnim zdravnikom še druga dva zdravnik. Ustanovile so se za vsak mestni okraj zdravstvene komisije obstoječe iz magistratnega uradnika, zdravnika in okrajnega predstojnika. Pa ne samo na kolodvoru, tudi drugej se je primerno skrbelo. Odredilo se je, da se na mestni meji na Tržaški cesti najame poseben lokal, ker se bodo sumne osebe zadržavale, da se potem zdravniku predstavijo. Odslej ima na mestni meji na Tržaški cesti zmirom službo mestni stražnik. Glavna skrb, da bi se dobil poseben izolovan lokal se je zavlekla, ker je prejšnji ponudnik tacega lokala (v hiralnici) vsled pritiska od druge strani ponudbo zopet umaknil. Dosedaj se ni še posrečilo najti tak lokal. Na Tržaški cesti so 30. decembra ustavili dva slabo oblečena človeka, ki sta rekla, da sta boleha. Preiskala sta se zdravniško in jeden je pripovedoval o bolečinah, koleri podobnih. Oddati se je hotel v deželno bolnico, a slednje vodja se ga je branil. Obdržali so ga torej na rotovži in ko ga je ponoči mestni zdravnik prišel gledat, je smrčal, da je bilo veselje, ko so ga zbudili, je sam rekel, da mu ni nič, le jesti in piti mu je mankalo. (Včeraj so ga izpustili.) Došel je dopis vodstva deželnih blagotvornih naprav, da se je izpraznila deželna bolnica na Poljanah, da se ondi napravi bolnišnico za take, ki bi za kolero oboleli.

Mestni odbornik dr. vitez Bleiweis-Trsteniški se čudi, da se je izpraznila Poljanska bolnica brez vednosti mesta. Kaj se mešajo neopravičeni faktorji v mestne zadeve? Poljanska bolnica je za tako bolnico popolnem nerabljiva, ker ima nizke tesne sobe, ki se niti prezračiti ne dajo. To postopanje je jako čudno in razžaljivo za mestno občino. Zato je zadnji čas, da si mesto sezida svojo bolnico, da se drugi ne bimešali v njegove zadeve. Človek, ki je bil sumen, pripotoval je z Reke in po postavah ima dežela za tacega skrbeti, ne mesto. Sploh pa ne gre, siliti mestu bolnišnico in zahtevati, ravno ta mora biti ter tako mestu nakladati, da bo moralo plačati vse stroške izseljevanja iz Poljanske bolnice.

Mestni odbornik Hribar izraža svojo zadovoljnost, da se je vse potrebno v tej zadevi od strani mestnega magistrata storilo, ker se je ravno od nasprotne strani trosila govorica, da se je za kolero oboleli s Tržaške ceste na rotovži mej potepuhe zaprl. Take govorice so tedencijozne in občinstvo vznemirjajo.

Župan Grasselli želi potem mestnim odbornikom in vsemu prebivalstvu „Veselo novo leto“, na kateri čestitki se podžupan Petričič zahvali. Potem se javna seja sklene in prične tajna.

Domače stvari.

— (Klub narodnih poslancev) ima jutri večer ob 6. uri sejo.

— (Umrl) je v starega leta dan g. Fran Šrol, župnik v Ljutomeru, priljubljen in spoštovan kot duhovnik in narodnjak. Lahka mu zemlja!

— (Odlikovanje.) Jutri 3. t. m. ob 11. uri dopoldne pripel bode v prisotnosti finančnih uradnikov in mej primernim govorom finančni ravnatelj g. Avgust Dimitz v svojej pisarni umirovljenemu glavnemu davkarju g. Josipu Podrekarju na prsi zlati križec s krono, kateri mu je podelil naš presvetli cesar 16. m. m. za mnogoletno

odlično službovanje. K tej izrednej svečanosti povabljeni so razen domačih uradnikov tudi načelniki vseh ljubljanskih, finančnemu ravnateljstvu podjenih uradov.

— (Zabavni večer) pisateljskega podpornega društva je danes zvečer ob 8. uri. Predsedoval bode g. Zabukovec.

— (Iz Senožeč) se nam piše: Tudi tukaj se je osnovala na sv. Štefana dan podružnica sv. Cirila in Metoda. Broji dozdej že 40 udov (po 1 gld.) Upanje je, da bode število še narastlo.

— („Ljubljanski List“) je pronehal. V številki, ki je izšla v četrtek, poslovil se je od svojih čitateljev.

— (Spomenica za povišanje penzije državnih uradnikov, udov in sirot.) Predstojništvo I. občnega uradniškega društva avstro-ogerske monarhije predložilo je pred božičnimi prazniki naši vladi, to je raznim ministrom spomenico za povišanje penzije državnih uradnikov, udov in sirot. Vsi ministri vsprejeli so dotično deputacijo s posebnim veseljem ter jej obljubili po možnosti pomagati, da bi spomenica kmalu postala zakon, le finančni minister je nekoliko ugovarjal, da se bode povišanje penzij pri sedanjih razmerah in tudi v slučajih težko zvršilo, ko bi se ustanovil poseben penzijski zaklad, ker bi osobito nižji uradniki radi manjih plač in občne draginje prehudo čutili nova bremena in denarne odtegljeje.

— (Silvestrov večer) prinesel nam je toliko veselje, da se vseh niti udeležiti nismo mogli. Čitalnica ljubljanska priredila nam je prav lepo veselico. Neka brdka narodna gospica je sicer opazila, da je mej mnogimi točkami le jedna izvirno slovenska (Smetana), vender je bilo mnogobrojno občinstvo popolnem zadovoljno. Gledališka godba svirala je tako vrolo, da jej je donela živa pohvala, pevski del pa je imel prav krasne točke, kakor Schäfferjevo malo opereto „Sodba ali kmeta in kukavica“, katero so predstavljali in peli gg. Pater-noster, Pelan in Štamcar jako dobro in dva mešana zbora (iz opere „Nema iz Portici“ in zbor iz Smetanove „Prodane neveste“), pri katerih je sodelovalo 20 zalih gospic. Pohvala in ploskanje bilo je toli živahno, da se je mešani zbor moral ponavljati. Po končani loteriji, ki je marsikomu prinesla lep dobiček, nastopil je o polnoči gosp. dr. Požar ter svoj jako dobro sestavljeni „Pozdrav o polnoči“ tako izborno govoril, da mu moramo na lepem vspehu le čestitati. Po polnoči bil je lep in živahen ples.

— (Delavsko pevsko društvo „Slavec“) priredilo je svojo Silvestrovo veselico v restavraciji v „Hotel Evropa“. Obisk bil je mnogobrojen, da je prostora primankovalo. Program izvajal se je točno in jako dobro, žal, da se v podrobnosti ne moremo spuščati. To pa moramo omeniti, da je g. Meden, ki je z znano svojo virtuoznostjo tri Preširnovpe pesmi pel, vzbudil upraviharno odobravanje. Za njim pa si je stekla veliko pohvalo gospica Vrtnikova, ki je s pravim občutkom zares izvrstno deklamovala Stritarjevega „Pisarjevega sinu“. Po dvakratni tomboli, ki je imela izredno veliko in jako praktičnih dobitkov, bil je še ples in take vsestransko skrbljeno za zabavo. „Slavec“ je s to veselico vredno končal staro leto. Želimo, da mu novo leto donaja jednakihs vspehov.

— (Odbor poličnega društva „Edinost“) vabi vse ude društva, in ude lokalnih odborov vseh 6 okrajev okolice na občni zbor, kateri bode 6. januarja 1886. v salonu gostilnice gledišča Fenice (uhod v ulici S. Francesca). Začetek zbora točno ob 10. uri predpoludne. Dnevni red: 1. Proglašenje 6 kandidatov za mestni, oziroma dež. zbor za 6 volilnih okrajev Tržaške okolice. 2. Peticija na visoko vlado, da bi dovolila primerno podporo za okoličanske posestnike po toči poškodovane. 3. Letno poročilo tajnika. 4. Letno poročilo denarničarja. 5. Volitev predsednika, 9 odbornikov in 9 namestnikov. 6. Posamezni predlogi. Zarad važnosti zborovanja se je nadejati, da se ga udeležje prav gotovo vsi povabljeni.

— (Iz Rogatca) se nam piše v 30 dan decembra: Pri tukajšnji sodnji je bil gosp. Jan. Wegschaidler, trgovec iz Ptujja, zaradi krivične mere na sejmju, na osem dnij zapora obsojen. Naši kmetje trpijo po takih trgovcih mnogo škode, treba bi bilo več strogosti.

— (Bolgarsko rodoljubje.) Vso Evropo presenetili so bolgarski vspehi na vojny polji.

